

Projev přednesený na hřbitově v Lánech

Dušan Slávik

◆ projev, česky, vznik: 13. 9. 1987

◆ speech, Czech, origin: 13. 9. 1987

JUDr. Dušan Slávik: Projev přednesený na hřbitově v Lánech

dne 13. 9. 1987

Milí přátelé,

když jsme se zde tak sešli při nám všem známém výročí, myslím, že by bylo vhodné, abychom si krátce připomněli některé ze známých výroků Masarykových, které lze chápat jako hesla, která ve zkratce charakterizují některé aspekty Masarykova myšlení a programu.

Především bych se chtěl zmínit o Masarykově známém sloganu „Ježíš, ne Caesar“. Tento výrok ve zkratce poukazuje na Masarykův program humanitní, program uplatnění všeobecných lidských práv a program mravního imperativu v lidském životě. Nechápeme tento výrok či heslo ve smyslu úzce náboženském nebo církevním – Masaryk to také takto nechápal – ale ve smyslu uplatnění ideálů humanitních, o jejichž realizaci Masaryk usiloval a které ve svém díle formuloval.

I dnes se na celém světě mluví o takzvaném uplatnění humanitárních záležitostí, a je tedy tento program dodnes živý. Masaryk tyto ideje ve své činnosti uplatňoval, i když ne vždy s plným úspěchem, ale tento jeho program až dosud zůstává nadále i naším programem a jeho plné uskutečnění je i pro naši národní a státní společnost stále plně aktuální.

Dále bych chtěl připomenout poněkud méně známý Masarykův výrok týkající se celkového světového vývoje, kterým charakterizoval výsledek první světové války. Jde o výrok „... Vývoj jde doleva“. Tento Masarykův výrok nám připomíná, že jeho hodnocení světového i našeho národního a státního vývoje bylo z hlediska doby i budoucnosti vskutku adekvátní.

Je však třeba tomuto výroku ve světle Masarykova demokratického programu a usilování správně rozumět. Masaryk tím míní, že svět spěje ke stále plnější demokratizaci, ke zrušení jakékoliv diktatury, jakékoliv diktatury, jakéhokoli uplatňování násilí. I tato demokratizační tendence Masarykova programu je dodnes platná a živá.

Dnes se opět na celém světě i u nás doma mluví o demokratizaci života lidské společnosti i naší národní a státní společnosti. Je třeba, abychom tyto demokratizační tendence co nejvíce podpořili a prosazovali je, a posléze dosáhli toho, aby se veškeré problémy naší společnosti řešily v demokratickém duchu a demokratickou cestou, a v tomto, myslím si, nám Masaryk zůstává nadále programem. Takto chceme zůstat Masarykovým ideálům věni.

Poznámka autora: Byl jsem svými přáteli vyzván, abych rekonstruoval svůj projev přednesený v Lánech k shromáždění těch, kteří se v den před výročí Masarykovy smrti spontánně na lánském hřbitově shromáždili.

Projev jsem přednesl improvizovaně bez předběžné přípravy a ujal jsem se slova pod dojmem toho, že hodinu před tím proběhlo na témže místě slavnostní shromáždění četnější. Rekonstrukci svého projevu jsem samozřejmě co do použití slov nebyl schopen provést doslovně, ale vystihuje myšlenky, které jsem chtěl posluchačům sdělit. Doslovná rekonstrukce z důvodů odstupu času a pouhé improvizace není ani možná. Ale obsahově je tato rekonstrukce víceméně věrná.

Při této rekonstrukci jsem si uvědomil, že hodnocení Masaryka po 50 letech od jeho skonu a po zhruba 100 letech od počátku jeho působení na mysl české společnosti v krátkých projevech učiněných 13. 9. 87 v Lánech muselo být nutně kusé a neúplné. Proto jsem se rozhodl, že se k hodnocení Masaryka vrátím v obsáhlejší pojednání, které případným čtenářům těchto několika slov slibuji. Jsem si vědom toho, že Masaryka při této příležitosti budou jistě hodnotit mnozí (a již také hodnotili) a jistě obsáhleji a úplněji, než jsem dosud učinil. Nicméně se domnívám, že bych do vínku

Masarykovy společnosti, která byla stipulována letos u lánského hrobu, měl přispět i já, a to účastí v diskusi o hodnocení Masarykovy osobnosti, která jak ani jinak nemůže být, je ještě stále v naší společnosti hodnocena rozporně. Bude to jen v duchu Masarykova hesla „Demokracie je diskuse“ a věřím, že taková diskuse bude smysluplná a užitečná.